

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Seminarium w Belgradzie

Między 25 a 29 września w belgradzkim Muzeum Nauki i Techniki odbyło się piąte z kolei seminarium Europejskiej Sieci Muzeów Rzecznych, zorganizowanej w 2014 r. z inicjatywy naszego muzeum. W dwudniowym spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele muzeów z Serbii, Rumunii, Niemiec, Austrii, Węgier i Polski, a NMM reprezentowali dyrektor dr inż. Jerzy Litwin i Jadwiga Klim. Seminarium rozpoczęło się od otwarcia wystawy posterowej, poświęconej historycznym statkom i łodziom rzeczonym, przygotowanej przez 9 muzeów europejskich – NMM zaprezentowało poster o bacie wiślanym z Kazimierza Dolnego. Podczas seminarium wygłoszono szereg referatów poświęconych żegludze na Dunaju, podsumowano ostatni rok w muzeach współpracujących w ramach Sieci (prezentacja NMM omawiała m.in. działania edukacyjno-promocyjne w Centrum Konserwacji Wraków Statków i wystawę „Wiśła w dziejach Polski”) i zaprezentowano instytucje z Serbii i Rumunii, które dołączyły do Sieci. Spotkanie w Belgradzie było również okazją do zwiedzenia tamtejszych muzeów, m.in. Muzeum Nauki i Techniki, Muzeum Jugosławii i Muzeum Nikoli Tesli.

Fragment ekspozycji posterowej o historycznych statkach i łodziach rzecznych. Fot. Jadwiga Klim

Wizyta konserwatorów z Francji

W dniach 6-7 września zespół Działu Konserwacji Muzealiów NMM gościł przedstawicieli firmy A-Corros z siedzibą w Arles we Francji: Marine Bayle, Jeana-Bernarda Memeta oraz Philippe'a de Vivies. Kontakt z firmą A-Corros został nawiązany podczas konferencji grupy roboczej Metalu ICOM-CC w Edynburgu w 2013 roku. Cztery lata później w trakcie konferencji EuroCorr w Pradze, w której z ramienia NMM udział wzięła dr Katarzyna Schaefer, pojawił się pomysł na rozpoczęcie współpracy między naszymi instytucjami ze względu na podobny zakres prac. Program wizyty obejmował warsztaty w Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie oraz wykłady dla pracowników NMM w głównej siedzibie NMM na Ołowiance odpowiednio 6 i 7 września 2018. Podczas warsztatów goście z Francji zwiedzili laboratorium i pracownię konserwacji w CKWS w Tczewie. Omówiono zagadnienia związane z elektrolizą archeologicznych obiektów wydobytych z mokrego środowiska, zabezpieczaniem *in situ* metalowych wraków statków oraz konserwacją rzeźb z brązu eksponowanych w warunkach naturalnych. Następnego dnia pracownicy NMM mieli możliwość posłuchać wykładu Jeana-Bernarda Memeta na temat konserwacji zabezpieczającej podczas badań archeologicznych wraków statków francuskiego odkrywcy księcia de Lapérouse. Drugi prelegent Philippe de Vivies opowiedział o konserwacji i renowacji rzymskiej łodzi AR3 oraz konserwacji okrętu podwodnego H.L. „Hunley” (1864). Ostatnim punktem programu była wizyta w Bramie Żuławskiej oraz w Dziale Konserwacji Muzealiów w Ośrodku Kultury Morskiej w Gdańsku. Spotkanie bogate w dyskusję o codziennych wyzwaniach konserwatorskich utwierdziło obie strony w przekonaniu o potrzebie kontynuacji wspólnych działań. Pozostaje zatem szukać środków na realizację dalszych pomysłów.

AKTUALNOŚCI

Kolej na Niepodległą

8 września w Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie odbyła się impreza edukacyjna poświęcona 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, zatytułowana „Kolej na Niepodległą”. Tytułową kolej – w formie dużej, ruchomej makiety – pokazywali członkowie Grupy Modelarskiej PMM H0 oraz Sopotki Klub Modelarzy Kolejowych. Historie tczewskich mostów przedstawili autorzy książki o tych niezwykłych konstrukcjach. Pracownicy NMM prezentowali zabytki z kontrtorpedowca „Wicher” oraz sposoby ich digitalizacji. Najmłodszy nasi goście brali udział w grze muzealnej związanej z imprezą, układali hasła reklamowe na wzór przedwojennych sloganów, szukali zagubionej maskotki tczewskiego oddziału NMM – Wiselki, a także budowali modernistyczne domy.

Ruchoma makieta kolejowa i stanowisko przybliżające zagadnienia digitalizacji zabytków. Fot. Patryk Herdzik

Ekomobilni

NMM włączyło się w obchody Europejskiego Tygodnia Mobilności, przygotowując 16 września zwiedzanie w dwóch turach wyspy Ołowianki. Przybyli goście – wśród nich uczestnicy odbywającego się po sąsiedzku Pikniku Ekomobilności – dowiadywali się ciekawostek o miejscu, w którym znajduje się główna siedziba Muzeum. Historia Ołowianki sięga średniowiecza, gdy mieściły się tu krzyżackie spichlerze i urzędowali szafarze – wysocy urzędnicy zajmujący się sprawami handlu. Edukator NMM opowiadał także o Żurawiu i statku-muzeum „Sołdek”.

Nasi konserwatorzy w TVP

Pracownicy Działu Konserwacji Muzealiów oraz Działu Badań Podwodnych NMM mieli sposobność uczestniczyć w przygotowywaniu materiału filmowego do popularnonaukowego programu telewizyjnego z cyklu „Jak to działa?” Radosława Brzóska. Odcinek zatytułowany „Konserwacja znalezisk archeologicznych”, wyemitowany 29 września w TVP1 o godz. 14.10, realizowany był w Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie i w specjalistycznych pracowniach NMM. Na przykładzie drewnianych wraków łodzi i statków zaprezen-

towano proces konserwacji zabytków pochodzących z badań archeologicznych, a także tworzenie dokumentacji 3D i cyfrowych modeli stanowisk archeologicznych i zabytków, których z różnych względów nie można udostępnić zwiedzającym. Program jest dostępny online, w serwisie vod.tvp.pl. Zachęcamy do obejrzenia.

Tczew 1627

W sobotę 22 września w godzinach wieczornych Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie opanowała Kompania Kaperska wraz z zaprzyjaźnionymi rekonstruktorami z całej Polski. Wszyscy po całodziennym obozowaniu nad Wisłą i rekonstrukcji bitwy polsko-szwedzkiej z 1627 roku, wkroczyli – w otoczeniu mieszkańców Tczewa – z płonącymi pochodniami na dziedziniec naszego muzeum. Tego wieczoru w CKWS można było zamustrować na szwedzki galeon „Król Dawid”, posłuchać muzyki dawnej, wykonać pamiątkowe fotografie, zwiedzić ekspozycje oraz otrzymać drobny upominek.

Kompania Kaperska opanowała CKWS. Fot. Ewa Sidor

KONFERENCJE

Miasta i rzeki

Polska Misja Historyczna i Archiwum Miasta Würzburga, we współpracy z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Uniwersytetem Juliusza i Maksymiliana w Würzburgu zorganizowały międzynarodową konferencję naukową, zatytułowaną „W drodze do nowych brzegów. Miasto i rzeka w ponadregionalnym dyskursie europejskim”, która odbyła się 17 i 18 września w Würzburgu. Jej celem było przedstawienie politycznych, ekonomicznych i społecznych związków między miastami i rzekami w Europie, a w szczególności w środkowoeuropejskim, polskim i niemieckim kręgu kulturowym. W konferencji udział wzięło grono specjalistów z wielu krajów europejskich, a wśród nich dyrektor NMM dr inż. Jerzy Litwin, który wygłosił referat „Berlinka – statek wiślano-odrzański w krajobrazie miast nadrzecznych”.

Radiografia w muzealnictwie

W Bolesławcu w dniach 10–12 września odbyła się XX edycja Krajowej Konferencji Badań Radiograficznych. Spotkanie to skupia praktyków, mających duże doświadczenie w zastosowaniu technik rentgenowskich w różnych gałęziach przemysłu. Od 2016 roku, w którym powstała pracownia RTG w Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie, przedstawiciele NMM biorą udział w obradach tego gremium. W tym roku kierownik Działu Konserwacji Muzealiów Irena Rodzik przedstawiła referat przybliżający zastosowanie radiografii cyfrowej do badań zabytków archeologicznych w naszym Muzeum. Ta nietypowa na tej konferencji tematyka spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem, inicjując wiele dyskusji i pomysłów współpracy.

O zapobieganiu korozji

Dr Katarzyna Schaefer z Działu Konserwacji Muzealiów NMM uczestniczyła w organizowanej przez Europejską Federację Korozji konferencji EuroCorr, która odbywa się co roku w różnych częściach Europy. Tym razem została zorganizowana w ICE Congress Centre w Krakowie. Program konferencji został podzielony na 25 bloków tematycznych, a jednym z nich był blok poświęcony obiektom historycznym i archeologicznym. Właśnie w trakcie tej sesji nasza koleżanka przedstawiła, przygotowaną wraz z drem Douglasem Millsem z Uniwersytetu w Northampton, prezentację pt. „In-situ evaluation of the protectivity of coatings applied to metal cultural artefacts using non-destructive electrochemical measurements”. Współautorzy zreferowali w niej wyniki badań dotyczących weryfikacji skuteczności powłok nakładanych na zabytkowe obiekty z kolekcji NMM.

NASZE EKSPONATY

Rekonstrukcja łodzi Puck-3

Pochodzący z XII wieku wrak łodzi klepkowej, odkryty na obszarze średniowiecznego portu w Pucku, od 1990 roku przez kilkanaście lat poddawany był – po rozłożeniu na elementy konstrukcyjne – zabiegom konserwatorskim, po czym oczekiwał, nadal w częściach, na możliwość rekonstrukcji. Ze względu na wymiary łodzi – 15 metrów długości – taka możliwość pojawiła się dopiero po wybudowaniu Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie. Obecnie dobiega końca jej rekonstrukcja, przebiegająca pod kierunkiem Mirosława Bruckiego, kierownika Pracowni Konserwacji Modeli NMM i nadzorem merytorycznym dyrektora dr. inż. Jerzego Litwina.

Prace nad odtworzeniem wyglądu łodzi rozpoczęto od badań modelowych w skali 1:10. Każdy element archeologiczny łodzi został narysowany i wykonany w pomniejszeniu. Układanie tych puzzli trwało tak długo, aż powstał model łodzi w skali. Pozwoliło to ochronić delikatne elementy wrakowe łodzi, które mogłyby ulec niewłaściwym odkształceniom podczas próby montażu. Kolejnym etapem było wykonanie, na podstawie wspomnianego modelu, metalowego stelaża (tak zwanego kosza), w który można wkładać oryginalne części i elementy konstrukcyjne zabytkowej łodzi. Tylko taka metoda pozwala na właściwy montaż, bez ingerencji w kruchą, wielowiekową, drewnianą substancję zabytkową. Dodatkowo pozwoliło to odtworzyć wizerunek 15-metrowej łodzi w całej okazałości.

Rekonstrukcja łodzi Puck-3 docelowo ma zostać wyeksponowana w naszym planowanym oddziale – Muzeum Archeologii Morskiej i Rybołówstwa Bałtyckiego w Łebie.

Rekonstruowana łódź Puck-3 w CKWS. Fot. Jerzy Litwin

ZAPRASZAMY

Jubileusz „Sołdka”

Statek-muzeum „Sołdek” obchodzi w tym roku podwójny jubileusz 70-lecia: położenia stępki i wodowania. Z tej okazji wraz z Towarzystwem Przyjaciół Statku-Muzeum „Sołdek” zapraszamy 19 października na uroczystości, które rozpoczną się na nabrzeżu Ołowianki o godz. 13, a potem przeniosą do sali konferencyjnej w Spichlerzach. W programie m.in. poświęcenie nowej bandery statku i projekcja filmów dokumentalnych na jego temat.